

Deželni poglavar more pa v posamnih primerljajih posel izročiti tudi drugim udom deželnega šolskega sveta.

Oglednik poroča o svoji delavnosti deželnemu šolskemu svetu, njegova sporočila predlaga šolski svet naznané, kaj se je v njih sklenilo in ukazalo ministru za bogočastje in uk.

Deželni šolski oglednik dobivši ukaz tudi naravnost poroča ministru za bogočastje in uk.

§. 41.

Pervosednik deželnega šolskega sveta razdeluje opravila posamesnim udam in izvršuje sklepe.

Potrebna pomočna dela in potrebsine za pisarnico daje politična deželna vlada.

Sklepna določba.

§. 42.

Kakor hitro se vstanovi deželni šolski svet, okrajni in krajni šolski sveti, prevzame šolska opravila dosedanjih cerkvenih višjih gosposek in šolskih oglednikov vsled te postave deželni šolski svet, opravila okrajnih gosposek in okrajnih šolskih oglednikov pa okrajni šolski svet, opravila dušnih pastirjev in krajnih šolskih oglednikov pa krajni šolski svet.

Stari in mladi Slovencec.

K.

Kazanije.

O. Institutio, admonitio, praedicatio.

S. V posledajem pomenu bi se je rad poprijel, kakor se rabi česki in poljski kazati t. j. pridigati, in kasanje, kazatelj, t. j. pridiganje, pridigar; vendar mi znamuja reč nekoliko prevnanje.

O. Kaže se z besedo, s telesno ponašo, z vsim življenjem in vsega tega je treba iskrenemu učitelju duhovskemu, sicer je kazitelj, ne pa kazatelj.

Kakovü.

O. Kakovü-a-o je že navadno v nsl.

S. Pišem res kakov-a-o qualis in kolik-a-o quantus, rad bi pa tudi kakovüstvo, kačüstvo qualitas in koliküstvo, količüstvo quantitas.

Kasati se.

O. Kasati se p. na nebesih, dela i delu, grêha i grêhu, slovesy ljutimi sego kasajeti se itd. tangere, ter kosnati p.

ašte ihü koje slovo kosneti, samoga ne kosni; — se na pr. da se bi jem kosnula.

S. Konj kasavec succussorius habd., pišete Vi, in večkrat sem že premišljaj, s katerim glagolom se vjema slovanski kosnuti — kasati: ali kositi (seči), kósiti (obedvati), kusiti (okusiti-šati jedivo ili pivo), ili kasati nam. kavšati se, kasneti ali muditi se.

O. Kosa in kosori falx je stsl. tudi (rus. kositi schief, schräg hauen, mähen; koso schief, schräg,) kašiti edere; kusiti cf. gr. γύσθησθαι lat. gus-tare, gustus (*k* vocabulum slav. peregrinum esse docet); kašati mordere, kašü nsl. kos ali kus cauda mutilatus; küšinü-nivü, tardus do kšna sero, küšinēti tardare (cf. nsl. okašati se).

S. Prav dozdéva se mi, da je nsl. kasáti ali kesati (ksáti) se Vaše kasati se t a n g e r e t. j. terkati se na persi, čelo, ter razodevati tako svojo žal — tem več, ker „kesati se“ v mojem pomenu drugi Slovani nimajo.

Kajati se.

O. Kajati ali žalovati, lugere, — se, kajā — eši se nsl. kesati se poenitere, kajanije ili kajazni poenitentia.

S. Kajati je nsl. časih kar grajati ali karati vituperare, kajati se bi bilo kesati in pokoriti se poenitere, in ker je brati že v mojih brizinskih spominkih, ker ga govorijo beli Kranjci, govorijo in pisarijo bližnji mi Hrovatje itd., zakaj bi ga sedaj ne pisaril i jaz!

Kvari.

O. Kvari f. damnus (škoda, zguba) mon.-serb. cf. magy. kár.

S. Pa ne, da bi bila tuja? Znamenivo je i to, da je stsl. ženskega, nsl. in serbski pa moškega spola: kvar-a ali-ú (kvariti, vkvarjati se).

Kvičati.

O. Kvičā-eši grunnire, de sue (grunzen).

S. Menda tudi o družih zlasti mladih živalih na pr. zajec kviči ali kveči.

Kladežl.

O. Kladičl, kladeničl fons, puteus, canalis; kladežl peregrinum esse arguit syllaba finalis-ę zl.

S. Drugi menijo, da to ne veljá (vid. Glasn. X, 12); pomeljivo je, da je tako pogostna v starih knjigah slovanskih (cf. nsl. klasti-kladati, klada itd.).

Klepati.

O. Kakor nsl.: tundere, pulsare, significare.

S. Mika me, kar pišete o tem: radix klep habet vim 1) sonare, pulsare nsl. klepati koso, žila kleplje, klepec klapper, klepetati, klepetec, klopotati, klopotec, croat. sklapati crepitare rum. klopot campana; 2) claudere nsl. skleniti, odkleniti nam. sklepniti, sklepati, zaklep, zaklopiti, sklopiti, — se, oklen band, klep kettenring, serb. zaklapati, zaklopac; 3) calumniari russ. klepatí cf. and. klappa ags. klapjan lat. crepare russ. kropotü.

O. Na to primerjaj stsl. klepičij qui significat, klepalo (bulg. läutebret) campanae genus, klepalice campanula, klopotü strepitus, sonitus, klopotnikü strepitum faciens, klopotna igra; klepica tendicula, klêta, klêtüka, klêti domus, cella, conclave, klêtinikü cubicularius; klevetati obtrectare, kleveta calumnia, contumelia, klevetari, — tñikü accusator, calumniator (vid. klêti, klêtva ius iurandum, maledictio).

Klikü.

O. In kliči clamor, kakor kliknati, klikati, klicati cf. kričati, kričava clamor, eiulatus.

S. Nsl. klic, klicati, pa tudi klikne, vzklikniti, vzklik.

Kljuka.

O. Kljuka je stsl. dolus na pr. vü nemže kljuky nêstí, in kljukavü fallax, subdolus p. kljukavo pisanije.

S. Torej hudi Kljukec ni imel zastonj tega imena! Nsl. je kljuka tudi, kar stsl. ključi uncus, uncinus, kljukast aduncus, ključ clavis, ključar in ključnik claviger, ključiti claudere, nsl. sključiti, priključiti; ali ključiti in ključati se je stsl. convenire, ključimü in ključajemü conveniens, congruens, ključimostí aptitudo.

Knutü.

S. Znamenivo je, kar pravite o knutü: „In fontibus linguae palaeoslovenicae hoc vocabulum non legitur, neque

aliae linguae slav. praeter russ. id agnoscunt^a. — Pa še pri tem pišete: „alt nordisch“: knútr (hnútr) nodus (gnodus), „gothisch“ hnutó! Kje je tedaj „knut-a“ doma?

Kovarístvo.

O. Kovü stsl. tudi seditio, insidiae p. kovü kjušte insidias struentes; zlasti pa kovarstvo astutia, kovarstvovati machinari, insidiari.

S. Kakor kovati cudere, je kovariti, kovaren, kovarnik astutus, kovarstvo t. j. zvijaštvo.

Kokotü.

S. Ker pravim kokotati, kokoš, stsl. tudi kokoša gallina; kaj bi ne rekal petelinu svojemu tudi k o k o t ü gallus!

Koliba.

O. Tugurium gr. κολύβη, kolibica tuguriolum, kolèbiti movere, kolèbati agitare, lacerare, — se, kolybèli cunae.

S. Menda vendar ni iz gerškega; imajo kolibe in kolibice sploh Jugoslovani, in kmetiču, ki si je postavil hišico, kakoršne so časi ob vodah, na ladijah itd., pravijo pri nas kolibar, kolibnik.

Koli.

O. Koli in kolè quando; do koli in kolè quousque, po koli aliquando, otü kolè a quo tempore; koli adv. quantum, quam, quomodo, quid.

S. Prav zdí se mi, da je Slovencu lastno: kolí često, kolí veliko, svétlo, dobro, — koli kratí ali kraty quoties; ni mu treba pisariti tolikrat kako, koliko, kaj ali kej veliko dobro, lepo.

Koni.

O. Koní a) initium, b) koní — kodí hrov. apud, c) post, iuxta cum gen.

S. Mika me stsl. iskoni dokoni, kar je brati že v brizinskih spominkih; konati, dokonati za končati; konica mi je ostri konec ali špica; končina finis, pa morebiti tudi pred-

mesije na pr. šempeterska, krakovska končina; konečnik ali celo končnik codicillus.

Koriti.

O. Koriti kogo contumeliose tractare, — se illudere.

S. Kako morete s tim primerjati nsl. „okoren, neokoren, tvrdokoren“ pertinax v istem pomenu? Nekdaj ste pisali ser. kr punire; tedaj bi koriti vjemalo se in karati. Ali je strijnati s pokoriti subiicere, pokoriti se subditum esse, obedire, pokorinü obediens tako, da je okoren, neokoren (cf. oslušen, okreten — neukretenisti, kateri se ne zna ali pa noče pokoriti ali kloniti, ponižati, bodi si telesno ali vnanje, bodi si v duhu ali notranje?

Dopisi in novice.

Iz Koroškega. Družba Rudolfove železnice je v spomin 17. okt. t. l., ko se je Šentmihelova-belaška železnica odperla, darovala za šolske namene na Koroškem 2000 gold. — Slava!

Iz Krašnje. Pretečene dni so mi prišli štenografični zapisniki deželnega zbora ljubljanskega v roke, in med njimi tudi oni devetnajste seje dne 30. septembra 1868. leta. Zelo se čudim iz raznih vzrokov, ko prebiram poročilo o postavi zarad šolskega nadzorstva, posebno pa še, ko berem to, kar je poslanec, gospod dekan Toman govoril. V svojem kratkem govoru ta poslanec nič družega ne zahteva, kakor edino to, kar se že samo pe sebi razumé; kajti, če tudi duhovne popolnoma od šol stranijo in jim ves vpljiv do njih vzamejo, ostanejo oni vendar še zmeraj gospodarji v svoji cerkvi in ko taki dolžni za cerkve skerbeti, kakor tudi po zmožnosti skerb imeti za vse, kar povišanje službe božje zadeva. Če tedej omenjeni gospod poslanec tirja, naj bi tudi vselej dotični župnik pri volitvi kaj govoriti imel, in sicer zató, da bi ne dobil morda učitelja, ki bi bil za šolo sposoben, za orglje in mežnarijo pa ne, ali morda še celó službo tako opravljati naravnost nezmožen, mislim, je tako zahtevanje kar naravno in popolnoma pravično, in le tak je v stanu, se razžalene ga čutiti, kateri, Bog ti ga vedi, kako razdražen, vsako reč brez ozira, od kod da pride, slabo obrača.

Le tako si zamorem misliti dopisnika v „Učiteljskem Tovaršu“ v listu 1. oktobra léta tekočega, kjer v „Dopisi in novice“ omenjenega poslanca g. dekana Tomana v družbi z g. dr. Tomanom nekako strastno napada in obéh blago mnenje pika in černi. Jaz sem čitatelj, pa tudi spoštovatelj „Tovaršev“, pa sem tudi spoštovavec resnice in pravice, in ravno iz tega dvojnega vzroka ti ljubi